

biróság ítéletét feloldja és kimondja, hogy ilyen nagy fáradsággal és munkával összeállított művek a szerzői jogi védelemhez hasonló jogsegélyt vehetnek igénybe. Meg kell azonban állapítani, tekintettel arra, hogy a művek tartalma, a címek és foglalkozások felsorolása köztulajdonban vannak, hogy az új munka kiadója mennyiben bővítette és helyesbítette a régebbi címtárt, mennyiben követett új, áttekinthetőbb rendszert, ő és emberei, milyen munkát fejtettek ki és milyen költségek merültek fel az adatok ellenőrzésével. Igaz, hogy a címek és ezek az adatok mindenki részére hozzáférhetők, de az alak, a forma és a megtestesített munka mégis védelmet érdemel. (Cour d'appel de Paris). Sz—i.

Jogélet.

Tóry Gusztáv Lapunk múlt számában emlékeztünk meg érdemeiről, nyugalombavonulása alkalmával. A nyugalmat nem élvezte sokáig. Ravatalánál, amely a Kuria csarnokában állott, dr. Pesthy Pál, igazságügyminiszter, dr. Juhász Andor kuriai elnök és dr. Pap József kamarai elnök mondottak gyászbeszédet.

Staud Lajos előadása. Az országos Birói és Ügyészi Egyesület ez évi közgyűlésén Dr. Staud Lajos nyugalmazott kuriai tanácselnök tartott ünnepi előadást, amelynek gondolatmenetét az alábbiakban közöljük.

A jog nem más mint minősített igazság és azért jött létre, mert az igazság csupán a maga benső erejével nem tudott megvalósulni s ennek folytán külső erőre szorult. Ez a külső erő: a jog. Ha az emberek a lelkükben élő igazságnak megfelelően éreznének, gondolkoznának és főleg cselekednének, — akkor a jogra nem volna szükség. Az emberi gyarlóságok és érdekellentétek miatt azonban ilyen állapot soha sem fog bekövetkezni, azért a jogra örökké szükség lesz. De a jog csak a bíró útján valósulhat meg és végső eredményben jog csak az, amit ilyenül a bíró kijelent. Ilyen módon amint a jogra, úgy a bíróra is örökké szükség lesz. A bíró tehát a jognak komplementális eleme és a jog gyupontjában áll. Ezért a bíróval, úgy mint a joggal is örökké kell foglalkozni. Manapság fokozottabb mértékben. Manapság u. i. a legfőbb intézmények megrendültek, a közjog terén is a magánjog területén is. A közjog terén a forradalmak valóságos kaoszt eredményeztek, közjogi romjaink ma sincsenek eltakarítva, ebbeli mentalitásukban pedig hamis fogalmak csusznak be. A trianoni u. n. békeszerződés jogforrásként nehezedik reánk, mintha jogforrás lehetne, aminek semmi erkölcsi alapja nincsen. A királykérdést nemzeti érzésünk forró hamuja alatt kell rejtegetnünk, mintha ez nem volna az önrendelkezési jognak csufos megbénítása. A nemzetfenntartó jogfolytonosság kérdésében szomorú elhajlások törekednek érvényesülni, mintha jogfolytonosságnak lehetne tekinteni azt, ami nem a történeti alkotmány egységes tényezőinek összműködésével, hanem csak

annak a tényezőnek az akaratából jön létre, amelyet történeti alkotmányunk tulajdonképpen nem is ismer.

A magánjog területén is meginogtak a főszlopok. Egyrészt a tulajdonjog, másrészt a hűség a bizalom nagy elvei rendültek meg. A földbirtokreform a valorizáció, a 86. sz. döntvény és ennek utóhatásai sok nyugtalanságot, vagy bizonytalanságot nehezen elsimitható zavart, a lelkekben erős és messze kiható izgatottságot váltottak ki. Ezekhez járul, hogy a köz- és magánalkalmazottak követeléseinek részéről úgy látszik nincs elég súlya annak, hogy ez a kérdés nemcsak a gyomor, hanem elsősorban jog és az igazság kérdése, amelyet a „kis üst“ álláspontjáról eldönteni nem szabad. Keserűséget váltana ki és orvosolhatatlan erkölcsi károkat vonhat maga után.

Ilyen körülmények között indokolt tehát, hogy manapság a joggal fokozottabban, egyuttal azonban megértőbben is foglalkozzunk. Így kell azonban foglalkoznunk a bíróval is, mert mindaz, ami az igazságot érinti, a bíró lelkében hatványozottan rezonál és mert az igazságnak ennek az eleven erőnek és élő nagy valóságnak a megvalósítására a bíró van hivatva. Hogy ezt eredményesen végezhesse nagy lelki feszültségre van szüksége. Lelkének a strukturáján, lelki szervezetségén fordul meg. Legfőbb és közvetlen feladata, hogy a konkrét jogesetnek a konkrét igazságát találja meg. Ez lelkének a vezető motívumán és azon mulik, hogy milyen anyagi és erkölcsi megvilágításban, milyen szemszög alatt látja meg a jogesetet és ezt milyen intensitásban éli át? Sokat határoz az intuición, ennek az ereje és minősége! A konkrét jogesetre u. i. csak ritkán alkalmazható az abszakt, csakis a tipikus jogesetekre vonatkozó jogszabály. Amikor tehát a konkrét jogeset eltér az abszakte szabályozott jogesettől, a konkrét jogszabályt a bírónak kell megalkotni. Honnét merítése ezt? A tételes jog, a tudomány is cserben hagyja, — nem marad más forrása, mint az, amely a lelkéből buzog fel. Megsegíti ebben az igazságnak az ereje — amely eltölti, megérvényesíti egyuttal arra is teszi képtessé, hogy lelket öntsön a törvény holt betüibe. És megsegíti őt az igazságnak az a tendenciója is, amelyeknél fogva feltétlen érvényesülésre törekszik. Az igazság ezen erejének és tendenciájának hatása alatt érvényesült azután az is, ami a bíróban legnemesebben a legértékesebb: a lelkiismeret!

A konkrét jogszabály megtalálásánál látszik meg és fejlik ki a bíró művészete. Ennél a művészetnél elsősorban azt tartsa szem előtt, hogy a bírói erkölcsi célok szolgálatában áll. Ennélfogva neki mindent az erkölccsel kell kapcsolatba hoznia. Nem lehet jogos, ami nem igazságos. Erkölcs nélkül, a jog annyi, mint szentély szentség nélkül, — dal ritmus nélkül, zene összhang nélkül. Legum servi sumus — mondja Cicero — ut liberi esse posnumus. Ez a szabadság a lélek

felszabadulásában áll és akkor következik be, amikor a lelki ismeret tiszta marad.

A másik, amire a bíró ügyeljen az, hogy a jog az élet szolgálatában áll. Az élet prius, — a jogszabály tehát az élet részére kell alkotni, hogy általa az élet gyarapodhasson, gazdagodhasson. Itt szabály, amit Paulus tanít: Non ex regula jus sumatur, se ex jure, quod est, regula fiat (Dig. 50, 17, 1.) Ims est ars aqui et boni.

Ezen módon a bíró mindig képes lesz a konkrét igazságot megtalálni, — feltéve hogy erősen hiszi, hogy az igazság végre is győzni fog, mert győznie kell! Csak aki hisz benne, az találja meg. Hinni benne annyit jelent, mint szeretni őt s küzdeni érte! Higgyetek benne, szeressétek és küzdjétek érte!

Staud Lajos minden megnyilatkozása fokozott figyelmet érdemel. Mint minden erős egyéniség, ő is sokszor szembe kerül az átlagember közfelfogásával, de a fejlődésnek a megindítói szellemi élet területén mégis csak azok az egyesek, akik a megszkott szemléletekkel szembehelyezkednek és új világosságokat gyujtanak. Staud mostani előadása is az ő egyénisége bélyegét viseli magán. Az absztrakt jogszabály és a konkrét jogeset egymásközötti viszonyára felállított fejtegetéseire, amely a biráskodás legalapvetőbb jogi és phszihikai mélységéig visz el, még vissza fogunk térni.

Előadások a Budapesti Ügyvédi Körben. Dr. Rapoch Géza a felértékelési rendeletről tartott igen értékes előadást, amely jórészen a rendelet pénzügyjogi vonatkozásaival foglalkozott. Az előadáshoz hozzászólott dr. Tihanyi Lajos, aki az előadó részvényjogi fejtegetéseivel polemizált, dr. Tihanyi ugyane tárgyról írott cikkét a mai számban közöljük is.

A kereskedelmi törvény reformjáról dr. Reitzer Béla tartott előadást. Világos, biztos logikával felépített előadásában a reform szükségessége és időszerűsége ellen foglalt állást. A kitűnő előadást, amelyet a „Kereskedelmi Jog” e havi száma közöl, nagyszámu és előkelő jogász-közönség hallgatta végig. Az előadáshoz hozzászólott dr. Tury Sándor Kornél egyet. magántanár, igazságügymin. titkár, aki az előadó egyes tételleivel szemben fejtette ki a reform szükségességét, amely a szerénységből egyéninek állított, de nyilván a miniszterium hivatalos felfogásával is egyező véleményét. Végül dr. Deutsch Viktor, talpraesett felszólalással elismerte a törvény bizonyos reformjának szükségességét, de a mai viszonyokat nem tartja alkalmasnak ilyenmü törvényalkotásokra.

Az igazságszolgáltatás bajairól szóló vita-ciklus volt a harmadik előadó-est programja. A vita bevezető előadását dr. Teller Miksa tartotta és hozzászólásra jelentkeztek dr. Térffy Gyula kuriai tanácselnök, dr. Oswald István törvényszéki elnök, dr. Nászay Károly járásbírósi alelnök, dr. Gráber Károly, dr. Popper Tódor és dr. Petrik Aladár ügyvédek. A vitát a kör folytatja.

A civiljogászok vitatársasága az idén is megtartja minden szerdán fél 7 óraker az Ügyvédi Kör helyiségeiben vitanestélyeit. Eddig dr. Balla Ignác: „Honossági kérdések“, dr. Kende Ernő: „Jog és erkölcs“ és dr. Beck Salamon: